

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Cinc Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.Redacció General Barceló 1-2.
Administració Sta Eularia, 25
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

RecapteSa situació des Catòlics
an els Estats Balkànics.

Recordareu que, setmanes enravos donàrem compte, traduït-ho d'un periòdic anglès de lo que deia un «missioner catòlic» sobre sa situació des catòlics an els Estats Balkànics, situació que dit missioner pintava molt feresta, fins a s'extrem de dir que es catòlics estaven pitjors vivint baix des domini des cismàtics que baix des domini des turcs, i deia aqueix missioner que ses victories d'ets Estats Balkànics, cismàtics tots, eren vertaderes derrotes p'es catòlics, i que an aqueix los convenià molt més que triomfassen es turcs que no aquells Estats.

Això ja mos pareixia uc poc massa fort així meteix; pero com ho deia un Missioner catòlic que fa anys que capleva per allà, varem creure que seria ver, per més que mos venia un poc costa amunt es creure-hu.

Fa unes quantes setmanes que es meteix periòdic anglès publicava una carta d'un altre missioner catòlic d'aquells Estats que rectificava s'altra missioner, i li deia que hu havia ponderat un poc massa que havia fetillar contra es cismàtics, perque tampoc no la duen tant des catòlics com això, si bé es ver que no mos tenen gaire la pia.

Aquest «segon missioner» citava un fet contra es primer, i era que el Papa Pio X quant e-hi havia sa guerra d'aquells Estats contra Turquia, prega va p'es triomf d'aquells Estats, perque al cap i a la fi son cristians, tenen per bandera la Creu, encara que cismàtics i separats des Pastor Suprem que el Bon Jesús posà per fonament de tota sa seu Església. De manera que el Papa considerava que era un bé que aquells Estats triomfassen de-munt Turquia.

Aquell periòdic anglès ha fet més: dia 19 de desembre ha publicada una carta d'un tercer «missioner catòlic» que fa molt d'anys també que capleva devers Turquia i la península balkànica, i també tracta de rebaixar molt de lo que va dir es «missioner primer».

Vetaqui un resum de lo que diu aqueix «tercer missioner».

1.

Qui dona més llibertat an es missioners catòlics?

Es turcs o es cismàtics?

Poren presentar-se dos casos: primer que es missioners catòlics no se dirigesquin amb ses seues prèdiques i apostolat més que an es qui ja son catòlics; segon que tractin de convertir es qui no hu son, es cismàtics o es turcs.

Tant si fan lo primer com lo segon, estan millor baix des domini des cismàtics, que baix des domini des turcs.

Si no tracten de convertir es cismàtics, es nostros missioners gaudeixen an els Estats balkànics d'una llibertat absoluta de predicar, d'ensenyar, de treure en processó el Santíssim Sagratament an es malalts, d'anar a les escoles de s'Estat a ensenyar es nostre Catecisme an els allots catòlics, i d'anar p'es carrer vestits d'hàbit talar, just com dins totes ses nacions catòlics.

2.

Es capellans catòlics s'ieren anar segurs dins es Estats Balkànics?

Completement mentres no fassen més que de capellans catòlics mentres no se presentin com emissaris de nacions inimigues d'aquells Estats. No, an aquells Estats es capellans catòlics no tenen que temer gens cap alsament popular per matar-los a ells i an es seus feels per cassar-los com si fussen feres sevutges. Poren estar tan segurs dins Turquia, capellans i feels catòlics? No, ni de molt. Qui no sab que de vegades es turcs fan gran mortandat de cristians; i peguen arreu a les-hores: no trien just es cristians cismàtics, tan fan benes es cismàtics com es catòlics, tant es capellans com es qui no hu son.

I què los succeeix an es missioners catòlics si tracten de convertir es qui no hu son, es cismàtics o es turcs?

En quant an es turcs, ja recordareu que es «missioner primer» feu aviuent que es turcs no permetien que negú s'aficás amb ses coses de sa seu religió, i que aquell que s'hi aficava, ja havia acabada s'amistat amb ells i també tota llibertat d'accio. De manera que per gaudir de llibertat d'accio dins Turquia, es missioners catòlics no s'ieren tractar de convertir es turcs, i bona nit llibertat d'accio, si hu proven gens de convertir-ne cap!

¿Succeeix lo mateix dins ets Estats Balkànics? No. L'any 1903 setanta famílies de Sliven (Bulgaria), abjuraren es cisme i se feren catòliques amb totes ses formalitats de la llei. I què succeix an es Pares Assumptionistes que les havien convertides? Los desterraren de Bu'garia? An aquelles famílies gles envestiren? les atabuixaren? les varen prendre en venció? Res d'això feren es cismàtics contra tals famílies ni contra es qui les havien convertides.

3.

Gent grossa convertida
an es catolicisme.

Si, an aquells Estats Balkànics e-hi ha gent grossa que's fan catòliques, i no per això deixen d'ocupar càrrecs ben alts. S'actual Ministre Plenipotenciari de Bulgaria a Paris, M. Dimitre Stancioff es un convertit an es Catolicisme; S'Arquebisbe Miquel Miroff es caporal d'ets Unius bùlgars; la Reina Natalia de Servia es catòlica; la Reina Elena, casada avui amb el Rei d'Itàlia, de la casa Real de Montenegro, també era catòlica abans de casar-se. Son molts es personatges de sa més alta categoria an aquells Estats, que son catòlics.

Precisament ara s'és despertat una corrent molt forta favorable a tornar an es catolicisme. Es periòdics «Vetcherna Poshta» (orga maig-oficial a Sofia, capital de l'Estat), «Dnevnik» i «Association Nationale» fan una companya ben activa a favor de tal tornada. Un personatge de Roustchouk (Bulgaria) ha escrita una carta, fa poc, an aqueix missioner tercer, a on li diu: «Aquí noltros en tenim bones esperances (de sa tornada an es Catolicisme); lo que hi ha que una cosa tan grossa com això ne's pet fer amb una gràpada ni cep en sec; s'és mestre el seu temps.»

4.

Bulgaria i Roma.

Es «missioner primer» suposava que es bulgars quant demostraven ganas de fer-se catòlics fone quant sortieren des domini de Turquia. Es «missioner tercer» diu que va esser molt més prest, que ja comensaren l'any 1818, quant se veien petxuts des turcs i potetjats de part de sa Jerarquia Grega, des Patriarca cismàtic, i abandonats d'Europa. Russia a les-hores s'hi posà p'es mig; i es pobre capella que el Papa Pio IX e-hi envia per rebre s'abjuració des Bulgars i admetre-los an es si des Catolicisme, el feren mal-bé, es Bulgars no, es qui els oprimien. Tornaren es Bulgars mostraren ganes d'unir-se an es Catolicisme l'any 1863, que encara patien es jeu de Turquia; i Russia e-hu torna desbaratar, desgraciadament.

Es «missioner primer» va dir que el Tzar Ferran de Bulgaria està excomunicat. Sembla que no es ver. Ehi ha es fet de que dins es seu Palau se diu missa catòlica dues o tres vegades per setmana, i ell hi assisteix. Lo que hi ha que aquest Tzar en va fer una com un covo, una porcada feresta de tot: va entregar es seu fill major i hereu de la Corona, el Príncep Boris an es cismàtics per que l'educassen dins es cisma, i no els ho ha volgut prendre. Això és es pecat del Tzar Ferran. Dir que aquest dirigeix o exerceix una influència catòlica dins Bulgaria es dir un desbarat i no poc gran. Abans des seu casament amb la princesa Maria Lluïsa de Parma se va estipular un conveni solemne que es sis que nasquessent de tal matrimoni, les porien educar dins es catolicisme. Mai l'han protestat tal conveni. Va esser el Tzar Ferran que cedi a sa pressió de Russia, que fort i no't mogues volgué que s'hereu de la Corona de Bulgaria fos cismàtic. Consentir an això fone es pecat del Tzar Ferran.

4.

Actitud des grecs respecte des catòlics.

Grecia no es inimiga des missioners catòlics com a tals missioners, sino en quant sa doctrina catòlica no es una cosa nadia de Grecia.

Els grecs la duen fort des missioners protestants inglesos i americans, tan fort com la puguen dur des catòlics. L'any 1854 es Patriarca Grec dins un document oficial endressat an es seus feligresos feu una descripció feresta des missioners protestants, presentant-los com «heresiaries satàniques que sortien d'ets enfons infernales».

De totes maneres, es capellans catòlics no son perseguits a Grecia. I amb s'Arquebisbe catòlic que hi ha ara a Atenes, Monsenyor Lluis Petit, homo de grans condicions i de do de gents, es a'esperar que farà esveir molt s'esperit anti-extranger que domina dins Grecia.

Una altra cosa: Grecia no exerceix cap influència religiosa demunt els Slaus (cismàtics) d'E's Estats Balkànics; tals Slaus odien es grecs: mai oblidaràu es paper miserable que els esglésiastiques les feien representar en temps de sa dominació turca. Quant es turcs l'any 1896 s'apoderaren des Balkans, subjectaren l'Església Slava an es Patriarca Grec de Constantinopla. Es clero grec acceptà es règim eternà senza gaire resistència, tant

PUNT DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Llamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Mercat, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibreria Ernest Fran, Brossa.—Llibreria d'Alomari Fontdevila, Brossa.

6.

Es Rite Slau,

Aqueix Rite l'aprova el Papa Adrià I l'any 867, i l'any 886 l'introduïren St. Clement i St. Gorazd, deixebles de St. Metodi, dins sa península Balcanica, i no dins Grecia. Aquest Rite deixa sa llengua grega i adopta sa slava. Quant es turcs subjectaren aqueis slaus an es Patriarca Grec de Constantinopla, aboliren es Patriarcques grecs es Rite Slau, però ben a les males, sensa cap mirament. Desterraren de ses esglésies i de ses escoles sa llengua slava, i hi posaren sa grecia. En veure cap llibre o manuscrit en slau, el feien cremar sense remissió per orde des Bisbat grec. Se'n recorden massa bé els slaus de tot això, e hu d'en com un clau dins es cor encar'ara.

7.

Montenegro i la Santa Seu.

Din aqueix missioner tercer: «Jo acompanyava un Prelat molt distingit, fa anys, que dvia una missió diplomàtica de Lleó XIII an el Rei Nicolau, que llavà no era més que Príncep. Quant aquell Prelat li feu sa demanda que el Papa li havia comanada aquell valent Príncep contestà: Jo tenc com una honor obeir sa més petita indicació de Sa Santitat. I va concedir tot lo que el Papa demanava.

Son tan favorables p'es catòlics es termes des Concordat que estipularen Roma i Montenegro, que quant el Rei Pere de Servia donà passes per obtenir un Concordat amb Roma, Roma contestà que si, mentres el volgués com es que havien fet amb Montenegro. El Rei Pere desitja tal concordat per fogir de s'influència d'ets austriacs dins Servia. Austria es s'inimiga natural de Servia; se comprèn que es servis no'n vulguen mudes ni més i tot salut.

8.

El Rei de Servia.

Aquest Rei es un home que ha viatjat molt, coneix bé l'Europa i sa gran influència civilisadora que es Catolicisme exerceix per tot arreu. Un diplomàtic servi deia una vegada an aqueix missioner tercer, an es mes de març d'entany, que es seu Rei duia es cap molt calent amb això de conseguir un Concordat amb el Papa, amb Roma. Sa nostra dificultat, deia aquell diplomàtic, està en so trobar capellans per formar es nostre futur clero servi. En via neguna volen que sien austriacs es qui formin es nostre clero; veurem si en trobam d'inglesos o de francesos de capellans que el mos formin i ensenyin.

Es missioner primer va dir que en tot Servia no hi havia més que dos capellans catòlics. Això, diu es tercer missioner, era abans de sa guerra amb Turquia; ara n'hi ha molts més. I en quant a fanatisme des servis contra es catòlics no es tant com han volgut suposar. Es missioner tercer diu que va conèixer a Nish (Servia) un capellà catòlic, Willibald Czok, que era

molt estimat i considerat del Rei Mídia, que li donà una condecoració ben alta. Ademés, hi ha es fet de que moltíssims de cismàtics envien es seus allots a les escoles catòliques; n'hi van a milenars d'allots cismàtics a aquelles escoles. I se dona es cas de que es cismàtics saluden es missioners catòlics, llevant-se es capells i no el se lieven p'és seus capellans.

9.

Es Govern de Rumenia.

Amb tot i esser cismàtic dona una subvenció cada any a s'Arquebisbe Catòlic Romà de Bucarest; Monseñor Mennini, Bisbe de Sofia, reb també una subvenció anual des Govern de Bulgaria. Molts de capellans catòlics han rebudes condecoracions de diferents Estats balcànics per serveis públics que hi han prestats. A s'Universitat de Bucarest hi ha un Professor que es sacerdot catòlic.

No oblidem que es cismàtics son germans nostros, encara que extra viats, que tenen un clero ordenat vallidament, encara que il·licitament, que posseeixen els mateixos sagraments que n'altres. Sa seu devoció a la Mare de Déu es proverbial; son bona gent fora això des cisma.

Aqueix tercer missioner, que diu que ha caplevat tretze anys entre aqueus cismàtics, acaba dient: «A totes passades, jo consider que sa causa catòlica té molt que guanyar amb ses victòries d'ets Estats balcànics demunt Turquia». «Milenars de cristians cismàtics han donada sa vida per sa fe de Cristo baix des poder turc, per no voler renegar de cristians. En premi de tal sacrifici i de tanta de sang es campada per odi a Cristo, vendrà amb el temps demunt aqueixes naçons cismàtiques sa llum de sa ver tadera Fe? Creim que sí».

¡Amèn que endevin aqueix missio ner! ¡Amèn! ¡Amèn!

Es socialistes inglesos.

Ven dalt un periòdic anglès que es socialistes des Continent, sobre tot es de França i es de Bèlgica tracten d'affilar-se dins s'organisió des socialistes inglesos, sens dupte per influir-hi i durlos a fer certes coses que es des continent voldrien que ets inglesos fossen. A Inglaterra hi ha dues corrents: una favorable a seguir ses tendències que dominen an es Continent, això es, a esser xotets de cordata de ses altres naçons, sobre tot de França; i s'altra corrent es no voler-se estendre amb lo que fan an es Continent, sino fer ells es seu cap enuant, així com troben que més los convé. Aqueixes dues corrents se troben dins es socialistes inglesos: uns se mostren disposts a seguir ses mateixes tendències des socialism continental; i altres no van de tals tendències, i s'estimen més anar-se'n des seu cap, prescindint des socialistes de fora-Inglaterra.

Aqueixa segona tendència es sa més sana i avenguda. Ja se sab que es socialistes des Continent duen a Ferrada com un pop dins l'àmnia sa irreligió, s'edi a l'Església i a Déu. Si, es socialistes alemanys, francesos, belgues, italiens, espanyols son increduls, inímics rabiosos de tota Religió i sobre tot de sa religió catòlica. Això es sa taca més grossa que duen demunt. Idò bé, es socialistes inglesos no son així. No es que se distingue quan gaire per sa seu religiositat; n'hi ha molts que no les poren considerar com a cristians. Pero lo que hi ha que no odien sa religió com es socialistes des Continent, i molts han treballat ferm per separar sa religió des socialism, per que socialistas no vulga dir implo, contrari de l'Església, contrari de Déu, ateu.

¿Quina d'aqueixes dues tendències arribarà a triomfar entre es socialistes inglesos? esa que vol separar es socialism de sa irreligió? esa que vol

identificar aqueixes dues coses i fer socialista sinònim de irreligió? Es un poc mal de dicir lo que succeirà. Lo que ha de venir seis ho sab Déu. Deu fassa que no triomf sa segona tendència, que és vertaderament barufetenc, satànica! Malapècora tal tendència!

Lo de Portugal.

Sembra que es foren ferm lo que passa an aqueixa naçió veinada nostra des que s'hi proclamà sa república.

Sa primera que hi havia tal forma de govern, es nostros periòdics republicans tot eren glories que en contaven, i deion que tot alava tan bé i tan bù i que allò anava a mà de convertir-se en la Ciutat de Gaia: on sa terra es tota d'or i es macolius de p'en terra caramellos o terrossos de sucre, i no s'és mester fer brot de feina per viure tothom a lo cavaller.

Passaren mesos, passaren un parei d'anys, i es nostros paperots republicans se deixaren de cantar pus glories; ara ja fa prop d'un any que no diuen res ni en bé ni en mal. Mal està empeguets de dir-ne, perque se tracta d'una república; bé tampoc no gosen dir-ne perque, per dir-ne, s'ho haurien d'inventar per lo quant no se'n hi fa gens de bé dins aquella república. Lo que s'hi fa son desbarats, arrieses, virollades, dois, atrocidades, horrors, crims...

Es es fracàs més ferest i més escandalós que sa masoneria i es lliure-pensament porien experimentar, perque sa república de Portugal és just obra de sa masoneria i des lliure-pensadors, d'ets inimicis de Déu i de l'Església. Idò si, es governants portuguesos se'n han sabut desfer tan admirablement, per fer ho anar tot a través que han ofesos totei ses classes i tots ets i taments. I lo més terrible es que s'opinjó sana i sincera no los ha pregat i cosa, no ha tenguda forsa per pegar-los-ho. Això es lo terrible i fa veure lo desgavellada que està sa naçió, lo desfetes i desorientades que estan ses forces vives que hi ha. Moltes provatures han fetes es monàrquics per tombar aquella república vergonyosa, i mai han pogut fer xeu, han fet sempre fetxida.

Mentre tant es tristement famós Alfonso Costa, President de Ministres no s'és aturat de fer barbaridats i més barbaridats contra to: lo sant, i sagrat que-hi puga haver dins Portugal, establint-li un governa de terror, un règim de tirania i despotisme sa cosa més horrible i vergonyosa. Allà es qui no es des Govern, el balden; es qui s'atreveix a protestar, es qui s'atira a no demostrar-se antisiasmat amb lo que fa es Govern, s'hi posa si má no'l deixen viure, no s'aturen de botxinat-lo fins que el fan morir de mala mort.

Sa premsa europea, sa gran prensa europea en mans en part de sa masoneria i des lliure-pensament en té una gran part de culpa de que es governants portuguesos hagen pogut fer i fassen totes ses coses que fan, perque es grans diaris estrangers no n'han dit casi res o res absolutament d'aqueix règim de terror de sa república portuguesa; i es periòdics que no son missatges de sa masoneria, n'han dit qualche cosa així meteix, pero no han conseguit interessar de bon de vives s'opinació pública europea, perque a sa masoneria no li convenia una tal cosa, perque naturalment a Portugal es qui rebén, es qui pateixen son principalment es catòlics, sa gent d'orde, l'Església, es capellans. Si cap Govern hagués fet contra es masons, contra es revolucionaris la centessima part de lo que es governants portuguesos han fet contra es catòlics, contra sa gent d'Església, —seria estat ferest es rebumbori que sa masoneria hauria mogut contra tal Govern dins tot lo mon. Basta recordar le

que feren es masons quant es Tribunals Militar condemnaren a mort i fusellaren En Ferrer i Guardia p'és crims horribles que havia cometido i se s'cometre amb so promoure i dirigir sa setmana tràgica. Com és, idò que en lloc del mon s'mouen avalots contra es Govern Republicà portuguès per ses atrocidades i barbaridats a forfollons que no s'atura de come tre contra es catòlics i si gent d'orde? Com és que no s'invoquen ets sentiments humanitaris contra tals governants? amb això se veu lo canalla que es sa masoneria, lo criminal, lo desenfreida que es! No son es catòlics a Portugal es qui reben idò que los matin, que es lo que voldria sa masoneria que's fés amb tots es catòlics del mon.

Daily Chronicle de Londres i La Vigie de París sobre Portugal.

Aqueix diari de Londres ha enviat a Portugal un redactor especial, Mr Philip Gibbs, que ha trescada tota sa naçió, ha conversat amb sos caporals des diferents partits polítics, i ha visitades sa major part de ses presons. Amb totes aqueixes claricies publica un enfilai d'articles baix d's titol Tragedi de Portugal, aon fa una pintura esglaiadora de lo que passa an aqueixa naçió malanada i dissotada.

Entre altres coses, diu això des resultats des terror que inspira N'Alfonso Costa amb ses seus carbonaris: «Lisboa a l'hora d'ara es sa ciutat des xep-a-xep, des parlar de petites, a cau d'oreja, amb sa mà devant sa boca. Si, homes i dones a's mig de ses places públiques parlen de sa situació política amb sa mà devant sa boca, per que no los sentin més que aquells amb-e qui parlen. A mi m'ha sucedut esser a una casa principal i sa senyora de la casa, estant aseguits en taula conversa qui conversa, s'ha posat es dit devant sa boca, fent sanya que estiguésem alerta amb so conversar per amor des criats que mos servien, que no mos anassen a denunciar. No es senyors no se'n poren fier des seus criats, perque a lo millor son espíus secretes; i, com se'n temen, son anats a denunciar-los a la Policia; i encara si només denunciassen lo que es ver! Lo terrible és lo que hi afigen del seu cap, sensa esser ver. «An es telefó, diu Mr. Gibbs, la gent parla amb un gran rezel, amb molta da per que qualcú estrany no els escolti i no els-e denunciï. Així es que no donen es nom, sino just ses inicials des nom.

—No escrigueu! me deien a mi. Es massa perillós. Vos obrin totes ses cartes an es Correu! Efectivament, algunes de ses cartes que jo rebia, m'arribaven descloses.» I acaba Mr. Gibbs un des seus articles amb aquestes paraules: «Lo meravellós és que sa gran multitud de gent que ganegeu baix des poder tirànic de N'Alfonso Costa no s'alsin amb una rebel-lada i no posin fi a tal tirània vergonyosa».

La Vigie de París sibla també ben fort es governants republicans portuguesos i llavà es periòdics catòlics que no alteren la veu contra aquests, possant a la vergonya totes ses seues atrocidades i barbaridats. Perque lo que dia la Vigie: «Essent sa lluita contra es catòlics una lluita internacional que's fa per tot, pertoca an es catòlics de toutes ses naçons interessar-se en sa defensa des catòlics de per tot, i combatre es quilos combaten, si allò os sia.» Amb lo qual té molta de raó es nostre benvolgut confrare La Vigie de Paris, que du uns articles que un tal Mr. Wanderer ha publicats dalt L'Empress de Nantes que alsen terreta contra sa República portuguesa. An-aquí pega més fort Mr. Wanderer es a N'Alfonso Costa; i diu d'ell: E-hi ha hagut a Lisboa un homo cinic (desvergonyit) i tais-nassos, que uneix a sa ràbia anti-catòlica de Robespierre, a amer des donar-se bona temps i d'om-

plir-se ses buixaques d'En Barras; parl des gran dignatari de sa massoneria portuguesa, des Ministre Alfonso Costa. Des que va posar peu dins es Palau Reial de Necessidades per foragitar sa dinastia de Braganza i per fer navegar l'ungla i forrar-se de tots vents, no l'ha dominat més que una passió: sa ràbia contra es Catòlics. Anant de conserva amb tots es seus biduins tan dolents, però no tan polissos com ell, cada dia se passa p'és cap una nova pescució, i va estenent i arrelant per tot arreu un règim abjecte i criminal. Empresonament, negació de justícia, despijament d'esglésies, fer-ho tot laic, treure frares i monges, condemnacions arbitràries: cada plana de s'història de sa seu odiosa dictadura registra una novella infamia.

Un dia li deien que es seus abusos i excessos de poder i es reinat des terroristes bòrien armar es bras de qualqu venjadó; ell va respondre amb sa major... frescura: —No teno de menjar gens de por an els assassins: tots son des meu partit.

Gli se fa gros de que passades dues generacions romandrà abolit de tot dins Portugal tot sentiment religiós.

Sa seu ràbia anti-religiosa es arribada a s'extrem que ha fet fer un calendari, llevant-ne totes ses festes religioses, posant-hi festes que ell s'ha inventades. Ni es Dia de Nadal ha respectat; li ha mudat es nom i li ha posat: Fés a de sa família. Es dia de Cap-d'any també l'ha esmotxat; en lloc de Circumcisio del Senyor li ha posat Festa de sa Fraternitat Universal.

A l'hora d'ara, sa major part de ses esglésies de Lisboa, estan tancades. Comensaren per despuitar-les, i se'n dugueren tots els objectes de culte de gens de valor. Tot un llibre se poria escriure i ben gros si haguéssem de contar totes ses infamies i barbaridats que es governants portuguesos han fetes contra es catòlics. E'diríem unes quantes per mos ri.

Un comerciant, que no convé anomenar per no ocasionar li noves vexacions d'aquells governants indignes, va comanar d'Espanya objectes pia-dosos per sa primera comunió d'una nina seu. Espera qui espera que li arribassen aquells objectes, a la fi robes correu un paquet ubert amb totes ses figures de sanis que hi havia totes plenes d'inscripcions impudiques i de dibuixos pornogràfics. Aquell senyor se presenta an es Director de Correus queixant-se de tal infamia. Li sabé que li contestà es Director? Aquíes paraules inverossimils: «Se veu que sou clerical i un monàrquic, quant feia venir d'Espanya tales figures! Si vos defensau el Rei, es molt just que es nostros empleials defensin sa república!»

S'libertat de sa premsa que no es republicana ni limpia no existeix dins Portugal des qui hi ha república. Es periòdics no republicans son perseguits sensa motiu ni raó, per qualsevol brolleria; a lo millor los suspenen per mesos i mesos. Sa questió es ferlos fer ui. I no sols això, sino que per un tres i no res es revolucionaris esbranquen dins s'imprenta des periòdics i fan mal-bò ses caixes i ses màquines, balden sa gent que hi troben i si hi ha diners, los roben descaradament.

No fa gaire, es catòlics portuguesos varen moure de fer una pelegrinació a Lourdes. Això naturalment va caure molt tort an es Govern republicà, que va posar tots es medis més tirànics per desbaratar tal pelegrinació. Per anar a Lourdes exigeix es Govern que cada pelegrí presentés sa cédula personal i certificats d'igiene i amb això havia d'obtenir es passa-port. Per treure tots aqueus papers se topaven es catòlics amb mil dificultats, perque ses oficines que les

ho havien d'expedir tenien ordes ben estretes de dificultar-los ho fins au es derrer extrem. La major part des qui volien fer tal viatge, ho hegueren de deixar anar devant s'impossibilitat de pover treure aquells papers; i es qui arribaren a pover-los treure, com partiren, se'n dugueren una simlada horrorosa i es mil insults des carbonaris, que acudiren a s'Estació a fer-los aquell renou. A la fi partiren cap a Lourdes, pero llavó notaren que tot era policia secreta que los accompanyaven per espia-los tot quant farien, i llavó, en tornar esser a Portugal, denunciar los i tirar-los dins una causa i fer-los mal-bé.

A Portugal e-hi ha haguts algunes capellans descapellanats que, per pover anar més de ses seues, se son fets des Govern, amb sa pretensió sacrilega de seguir exercintes Sagrats Ministeris. Es Bisbes respectius els han privats de tal exercici, com era sa seua obligació. Idò bé, es Govern fa perseguir i castigar p'es Tribunals es Bisbes que han donats tals decrets contra aquells capellans descapellanats, com també fa castigar p'es Tribunals es Rts. Srs. Rectors que donen an es feels coneixement d'aquells decrets des Bisbes.

I no es sols això què fa i fa feres Govern republicà. Es Ministres donen exemple de s'inmoraltat més descarada. Ara hi ha hagut un escàndol espartós amb un Magistrat de Lisboa, Ossorio de Castro, perque no volgué fer una sentencia a favor d'un amic íntim de N'Affonso Costa, amb tot i aquest haver-le-hi recomanat que a totes passades sentensis a favor de tal amic. Aquell Magistrat no's volgué tercer, i condemnà aquell amic d'En Costa perque no tenia gens de raó. I què ha fet En Costa? Ha tret i desposseit aquell Magistrat. Ah idò! Així les gasten aqueis republicans de Portugal!

¡Que Deu se'n apiat d'aquixa pobre nació, veinada nostra!

I ara què mos venguen es nostros republicans amb sa cansueta de que dins Espanya, si entrava sa República, tot se compondria i no hi hauria pus injusticies, immoraltats, embus ni parts i quarts!

O son botxos aqueis republicans-xos o el fan!

¡Malanats! Bé hi van calsats per aigo.

Sa jaia Gri¹

Això era una jaia de l'any u, carnuita, barra bifida, cama de foc, més possa que ses genetes i afectada de riure-se'n de qualsevol i de fer sa llenya demunt es qui badaven.

Era viuda i només tenia una al-lota, Na Catalina, que no li assemblava gens d'aspecte ni de natural, perque era una al-lota lo més composta i acertada.

L'aluiá un fadri, bon pitot ferm, i la demana per casar.

La jaia Gri diugué:

Bonell il·li haurem de fer ses noviances: es parament, sa caixada!

Idò poreu posar fil a la guia, en voler diu aquell fadri. A ca-nos tra farán lo meteix.

Aquí lo que hi ha, diu sa jaia, que jo no tenc una treseta, ni d'on fer-ne! Pero no res, ja m'enginyaré d'un vent o d'altre. Quant jo no trobare, que no hi vaja un altre.

Va sobre que l'Amo de So'n Frau i s'Hortolá de So'n Mas se'n havien d'anar a Ciutat amb dos ases carregats de mongetes per vendre-los hi, i pensà ella:

No res! jo los pitjaré darrera, i e-hu veurem qui en tendrà es profit d'aquixa anada a Ciutat! M'engana que jo no los don una bona llissonet! No fossen tan panel-lo! no fossen tan afectats de faio! Com som dona que los n'he de fer una d'ase i seca!

Es ver que aquell amo i aquell horolà estaven ua poc tocats de sa calxa de St. Pere i no acabaven de tenir sa vivor que s'és mester per anar p'el mon. Es ben cert que sa jaia Gri les donava set voltes: e-hi veia més d'adormida que ells dos de desperts.

Sa jaia Gri se posa a l'aguait; i, com va veure que l'Amo partia de So'n Frau amb s'ase carregat de mongetes i que s'aplega amb s'Hortolá de So'n Mas, que també menava s'aset davant, ella los pitja darrera, pero sensa acostar-s'hi gaire, de manera que ells no se'n temessen que los seguia.

Travess Manacor i prenen es camí de Ciutat, p'és Jardi d'En Ferrer, So'n Pere Andren i de d'allà cap an es Caparó, Vila-franca i per amunt de sa Costa de So'n Comelles (1) i es Coll de sa Grava; i es dimoni de sa jaia Gri que los seguia, los seguia un troc darrera sensa agafar-los ni deixar-se prendre gens de ventatge.

Quant l'Amo i s'Hortolá forren dalt es Coll de sa Grava, sa jaia feu més via i al punt les va tenir, i ja eis escomet ben remoesta.

—Alabat sia Deu! diu ella. Què qui sou voltros?

—Per a sempre sia alabat Deu! diuen aquells dos. Voi dir que sou vos, germaneta? Què no sou sa jaia Gri de St. Llorens:

—Per ella me tenel diu sa jaia.

—Noltros així meteix vos havlem reparada, diu l'Amo de So'n Frau; pero no estàvem segurs de si èreu vos, així com mos venieu ua poc enfora. el que també vos n'anau devers Ciutat, si no es massa preguntar?

—A Ciutat me'n vaig, per quatre feines que hi tenc, diu sa jaia. I voltres supòs que també.

—E hi anam a veure si vendrem bé aqueixes dues somades de mongetes, diu s'Hortolá de So'n Mas. Perque veiam! un hoño ha de fer es cap viu i treure es biaixos i aprofitar totes se-caigudes. Aquestes mongetes son tenres i molt mengivoles; i com a Ciutat e-hi ha tants de golafres i tocats de bon gust i amb més diners que vo'en, allà es facil fer una bona tibada.

—Trob que heu pensat benissim, diu sa jaia. De manera que voltros just anau a Ciutat per vendre bé ses mongetes.

—Just per això, diu l'Amo de So'n Frau.

I camina caminaràs, conversa qui conversa de tot lo que los venia an es cap de sa llengo, al punt foren an ets hostals d'Algaire.

—Aquí haurem de pegar un glop i deixar menjar una mica es bestiar, diugué s'Hortolá de s'hort de So'n Mas.

—Ja es de raó! diu l'Amo de So'n Frau.

Arriben a s'hostal, arramben ets ases a una gripia, eis aboquen miija morrionada de mitgenc, i aquells animalets dassa qui dassa i bons budioxos.

Mètress tant l'Amo, s'Hortolá i sa jaia Gri entrén dins s'Hostal, se calen una bona tassonada de viu blanc per hom, i s'asseuen devora es foc, i allà conversa qui conversa; i a l'Amo i a s'Hortolá que com que no les vengués a una estona.

Sa jaia les veu sa tela, s'aixeca i les d'u:

—Sobre tot, jo no puc estar pus; me convé fer es meu cap envant. Voleu que desferm ets ases i que començ a caminar?

—Si, vareu dir l'Amo i s'Hortolá, sensa mal tel ningúni ni sospitar-se i es de mal.

Bona la varen haver dital Sa jaia se'n va an es ases, els-e desferma, i ja les etziba cimada i altra per nom, i aquells animalets de d'allà, i sa jaia derrera darrera amb un bon verdanc, i, en arribar-los zas! una bona verdancada, i aquells ases que rebotien d'atacats que se'n anaven.

L'amo de So'n Frau i s'Hortolá de So'n Mas dins sa cuina de s'Hostal, escaufant-se es més descansats del mon, i conversa qui conversa, sensa temer-se des temps que passava.

A la fi, des cap de més d'una hora, l'Amo diu:

—¡Es cobrombos! que sa jaia Gri Deu sab on deu esser ja!

—J'ieniu raó! din s'Hortolá.

S'aixezen tots dos, paguen s'hostalatge, i ja son partits cap a Ciutat ben atacats, i hala qui ha'a, i mira qui mira cap envant per veure si destriarien a s'entrellau sa jaia Gri amb sos ases.

I que havien de destriar ell! Sa jaia a les hores ja era pasat s'Hostal des pla, passat Xorrigó, i lo bo va esser que topa uns quants mercaders, que tot d'una l'escometeren de barriana, i ella no los feu gens es desmenjat en talent. Les va dir que los venia sa somada i de mongetes, i es bestiar.

Aquells mercaders anaven molt compradors, i li posen preu a ses mongetes i an ets ases, i sa jaia los agafa de la paraula, i los diu:

—Vostres son ses mongetes! vostros son ets ases!

Aquells mercaders se treuen es bosso, i dany dany conten sa cantitat un dinar demunt s'altre; sa jaia aixeca aquells diners, los s'embolica dins un mocador, i el se ferma devall ses falades, i de d'allà cap a Ciutat, amb unes bones pases, tan aviat com po-ria.

Aquells merca lers prenen altre camí amb sos ases, carregats de mongetes, i al punt no los venen en tot allo.

I l'Amo de So'n Frau i s'Hortolá de s'Hostal de So'n Mas que's cuidaven estellar camina qui camina tan de depressa com porien, perque ja no cerrien de son cedás ni sabien lo que les passava com veien que mai aarribaven a colombrar es dimoni de sa jaia Gri ni es dos ases. De sa jaia no'n tenien cap mal de cap, d'ets ases era que en tenien, i tant com en tenien!

Pero que dimoni pot esser estat això? deien tant un com s'altre. Com dimoni aqueixa dona pot haver feta tanta de via?... No res, sempre la trobarem a ses Euramades, devant sa Porta de St. Antoni.

Aqueixa era s'única esperansa que els e quedava.

A forsa de trompitar i de desturmellar-se, arriben a ses Euramades, devant sa Porta de St. Antoni.

Mira qui mira per tot si guiparia en lloc sa jaia Gri amb sos ases que los esperás, pero va esser debades tot es seu mirar: en lloc la venen en vert ni en sec, ni amb sos ases ni sensa ets ases.

S'en anaren de hostal en hostal a veure si s'hi era aturada una dona veia amb dos ases així i així; en lloc los ne saberan donar noves ni clarícies.

Aquells dos homes, poreu pensar, se posaren fets uns Neros, comensen a tirar llamps i pestes a sa jaia Gri i an ets ases i a sa jaia Gri.

Com venen que amb totes aqueixes descàrregues no ferien en lloc més que sa seu aneteta, arribaren a dir:

—No mos queda altre remei que afacemos dins la Cuitat, i correr per tot a veure si l'aglapim en lloc en aqueix dimoni de jii, i si no mos entrega ets ases més que depressa, los hi treiem dins s'esquena. L'escorxam d'en viu en viu. No se'n escapa!

Dissapte qu'vé veurem si Deu ho vol i Maria, aon la trobaren a sa jaia Gri i sa passada de negres que los torna fer aquell dimoni de jaia.

JORDI DES RECÓ

Es Baleu de So'n Tuti.

I.

Quines Festes de Nadal més santes i més alegres no se feran devers So'n Fontinyoll? no es ver, benvolguts lectors?

No hu son estades tant devers So'n Tuti.

So'n Tuti és una possessió que amb so nom només, ja fa perpensar.

Es una possessió taliquina, pero encara és més taliquin l'Amo.

Vos ha de bastar sentir una conversa que tenen dins sa cuina de s'Hostal, escaufant-se es més descansats del mon, i conversa qui conversa, sensa temer-se des temps que passava.

A la fi, des cap de més d'una hora, l'Amo diu:

—¡Es cobrombos! que sa jaia Gri Deu sab on deu esser ja!

Tots aqueixs p'm les troba da anant de Manacor cap a Ciutat.

i encar'ara hi va: feu donació an es gendre, alies es Baleu, i en tengué lo de sempre: miseria i mal tracte.

—¡Qui m'ho hagués sagut de dir! s'exclamava aquell homonet, qui m'ho hagués sagut de dir que en ses veies passaria ses Festes de Nadal sensa matar porcella!

—Deixa anar assò, mon pare, responia sa Madona: que hi farem? Pacient! perque Deu ho vel.

I mentres tant la pobreta s'aixuga-va ets uis amb un cornaló des davan-tal.

—¡No sé, ma mare! diu N'Antonina, i vos deis an es padri que hu deixar i vos vos hi enfundau més que no ell, si a má vé!

—Calla, fieta meua! diu sa Madona. Tu ets encara una nina i no consideres ses coses.

—Fletes meues estimades! diu l'Amo'n Biel, ¡no sé com son viu! ¡No sé com tantes de penes no me'n han duit.

—Pero veis, padri, diu N'Antonina, mon pare diu que va millor esperar a Cap-d'any a matar sa porcella.

—Per tenir més temps per jugar, no és ver? diu es padri. I llavó, si pert, que sol perdre sempre, tot son esclips i escllops, fastomies i renou, i no hi ha que li vaja entorn; i mentres tant, mos hem passades ses Festes Anyals, es dia de Nadal, sensa fer an aquesta casa gens de memoria ni demonstració d'alegría des Naixement del Bon Jesús, que alegra los céls i la terra, com mos prediquen dalt sa trona. Lo pitjor es que aquest homo se vol presentar casi com un sant; enganarà qualsevol que no'l coneiga de prop; allà on mass i sabem quins son es seus miracles! Perque sensa anar més lluny ja on treu cap en bon dissapte de Nadal a vespre no esser a ca scua, deixar-mos tot-sols, com si no fossem an el mon?..

—Ha dit que tenia feines, diu N'Antonina.

—¿Feines? diu es padri. ¡Bona casta de feines! ¡N'hi té tantes allà on es com es cans a l'església! ¡N'hi tenen gaire de feines es cans a l'església, Tonina?

—Cap! digué s'al-lotona.

—Idò així n'hi pren a ton pare, fieta meua estimada. Ses feines son anar a jugar, amb una partida de mala gent, que, qui més qui manco, tots mereixen penjur! I no veu es gran tros de corda que li han d'arribar a treure s'camia i tot amb so jugar del dimoni! ¡Mal se perdessen ses cartes, totes quantes n'hi ha an a queix, i an es primer que provés de tornar-ne f'r, li agafas rampa a ses mans i l'emboica una terciana d'aqueilles tan fortes, que jo li deixás fins que ses ganes de tornar fer carrees li fossen fuites, pero ben fuites!

—No vos hi enfadeu, mon pare, diu sa Madona.

—Pero quins jocs son aqueis padri, qu' son tan dolents?

—No hu has mester sobre, fieta meua, diu l'Amo'n Biel. Pero tén per entés que aqueix jugar de ton pare, si Deu no hi alsà la mà, t'ha de dur a s'Hošpici, sensa remissió. Sempre s'és dit que bossa de jugador no ha mester tancador, perque es debbers sempre en fugen. Encara no hi son entrats, com s'hi posen tan mal a pler, que forsat forsat han de sortir, això és, tornen jugar, i perden tot quant han guanyat, i devegades dos i tres i quatre tants més que no havien guanyat. Recort que quant era jovenot una vegada un coneigt que jo tenia i que jo no m'hi feia gaire, perque era més jugador que ses cartes, i cercava dur-m'hi des llevant o des ponent a sa casa des jocs, pero jo, gracies a Deu, sempre li vaig fogir; —idò un dia me troba, i me diu: —per un gust vina a ca-meua! Creume! —E-hi anam, m'entra dins una cambra i me mostra una caixa amb sa cuberta.

¹ La'm contaren En Toi Gerrit de St. Llo-sens des Cardessar i Na Rafela Llodrona Calosa, de So'n Servera.

tota plena de dobletes d'or de vuit lliures. I me diu: —Mi't si'm treu l'ar! —¿Què me dius? dice jo. —Tot això has gonyat jugant? —Tot, flet! diu ell. —I seràst'an ase, li dice jo, que tornarás a jugar pas mai? —Ca, homo! me diu ell. Es que tu vas malament amb so dur tan en vençó es jugar! Es jugar no es tan dolent com tu vols suposar! I si no ja hu veus sa riquesa que jo hi he aplegada, amb un parei de tibades bones que he fetes! —I ses dolentes, que no les contest? li dice jo —De ses dolentes no se'n ha de parlar, perque ja son passades! diu ell. —Passades? dice jo.

—Deu ho fassa qui pot, que no la torns perdre an aqueixa i dobrerada orba que tens dalt aquesta caixa! —No hi ha que tenir por! me diu ell. —I que mo'n direu, fletes meues? Ell passats vuit dies corregué sa ven de que aquell reveller havia perdut tot quant tenia, i havia hagut de fogir des poble perque no pagava allá on devia i el cercaven per fer li sa pell.

—¡Jesus Maria Santissimeta! s'exclama N'Antonina. —I això és ver, padri!

—Passa de ver, diu l'Amo'n Biel. I ton pare te penses que sia poc lo qu'ha perdut? No son tan bones sis milia lliures com lo que ha fus juntant!

—¿Que me deis! diu s'al-lotona. —¿Que vol dir sis milia lliures?

—Lo que sents; fieta meua! diu l'Amo'n Biel. —I per pitjor que eren meues, que havien d'esser de ta mare, que havien d'esser teues.

—Mon pare, diu sa madona, jno'n parleu pus d'assó!

I va rompre en plors i sa seuva fia per lo meteix i l'Amo'n Biel que feu altre tant.

II

I, ara lectors benvolguts, per que vegeu que l'Amo'n Biel no trá mala pedrada quant deia que es seu gendre era a jugar, guaitau una micoia dins un estudi de Ca'n Mal-cap, un des cassinots de més mala fama des poble. Guaitau-hi per un gust. Es un estudi, un auberjó baix de paladar, senza cap finestra que bee an es carrer. Guaitau-hi si poreu aguantar s'olor insuportable de fumassa de tabac i es tut pitjor que d'escaravetera, que deixa un quinquerot de botiga, tan brut i tan negre com sa conciencia de set o vuit homos que hi ha allá dins, uns drets i ets altres asseguts a una taula caps-baixos, pensatius, fent-se cloquetjar es cervell, i que desiara se peguen unes uiades que travessen, accompanyades d'unes asperges que escarrufen i que deixen amb un pam de boca badada. —¿Qui dirieu? Idó En Burratet, que és homo d'això.

—Veis aquell que amb sos colzons dalt sa tau a, i es capell tai de ceies, i ets uis que li espiregen, i ses barres que li tremolen, i que a estones amolla enfilais de llamps i pestes que bastarien per fer fer flamada an el mon i a la bolla, si Deu hu permetia? Idó això és es Baleu de So'n Tuti, es gendre de l'Amo'n Biel, es pare de N'Antonina, que ha dit a ca-seua que tenia tantes de feines.

Això son totes ses feines que té o que se creu tenir: fer amb aquell grup de perduts sa «jugada de Nadal», que tantes de llàgrimes costa a moltes de familles, i tanta de pesta posa dins molts de pobles.

—Veis aquells caramulls de plata i d'or que, de davant un passen devant s'altre? Son doblers que replegà tal volta sa feina de molts de mesos i que molts d'ells representen privacions i sacrificis dignes de millor obiecte i que haurien de servir per passar l'any ses familles d'aquells polissardos, i ara aniran a parar.... Deu sab a on.

Ara ja poreu momprendre per que de tot d'una ja he dit que es nom de sa possessió de So'n Tuti feia perpen-

sar. Es un nom que d'una hora fa una olorota de joc que entabana. Per estar-hi un jugador es la nata. I es Baleu, ja hu heu vist si hu es fort a ses cartes. En afilar rastre de *bastos, copes, espases, òros*, s'alegra fort ferm, com es cans en sentir gens d'olor de cassa; pero no vol que hu s'apiguen què sia jugador, du es mal amagat. Lo que hi ha que en du tant de mal, que per forsa li es oortit defora, i ja hi ha molt de gent que se'n es temuda i que compateixen ferm ferm sa seuva Madona, l'Amo'n Biel i N'Antonina, que son una santa gent, digna de millor sort.

—I fins quant vos figurau que jugaren aquells caps-esflorats dins Ca'n Mal-Cap?

Idó fins que a la parroquia cantaven sa sibilla, que En Mal-cap les feu sortir perque va dir que volia anar a sa Missa des Gall per lo en-demà no haver-ne d'oir tres, com lo hi obligava sa dona, si no anava a sa des Gall.

Aquells esgarrats a la fi surten de s'auerjó eritant i flastomant, que les sentien de mitja-hora lluny, perque es qui havien perdut se feien trons en tot i no volien pagar en via neguna, i es qui havien guanyat volien esser pagats fins a dobrer i maia, i al punt ja estigueren embolicats, i tocs i esclafits, i pedres a l'aire i guinavets en dansa.

Esclafaren es cap a un parei, altres en sortiren amb una partida de guinavetades, i sanc i més sanc, i se'n hagueren de dur uns quants extesos demunt una escala a ca-seua, i venga es metge i es cirugiá i benes i hala a ca's potecari.

Pero de tot això ja n'haurem ráo dissapte qui vé si Deu ho vol i Maria. Per avui ja n'hi haurá com per devall aigo.

PAU FORA-EMBUILS

Lo claveller

Imitació de les cançons populars mallorquines

—Cançonetes voleu vos?
Cançonetes jo no n sé...
¡No vos enuieu, mon bé;
no més per agradarvos,
cançonetes vos faré!

Un cas eus vatx a contar
que'n nostre temps s'es seguit,
es un cas que fa plorar
a'n el qui hi gosa pensar
y ne té lo cor ferit.

Garrida n'era, garrida
¡si ho era rossa y polida!
una jove com les flors;
casi tant com vos, ma vida,
que teniu presos los cors!

Sos ulls eran dues mores,
sos cabells eran d'or fi,
sa blancor la del jasmi,
ses colors encisadores
com la rosa al dematí.

Los fadrins de l'encontrada
tots li daven qualche ullada,
molts li deyan ses amors;
¡si ho era ben festetjada!,
amor meu, casi com vos.

Com vos, lo meu be estimat,
tenia la juventa
un claveller ufanat,
qualcú per una branqueta
mitja vida hauria dat.

Cada vespre'n ferse nit,
baix la finestra's posava,
y lo claveller regava,
el bergantell més garrit
que'n la vila's passejava.

—Amor, deya, no voldria
que'm donasseu may guerrer,
lo meu cor esclariria
si'n ves un que qualche dia
regás aquest clavaller.

Jo no n'he gosat culir
ni una flor, ni una fulla;
me basta l'olor sentir
y l'esperança tenir
de culirne quant Deu vulla.

Quant Deu vulla, ramellet,
jab qui pler vos culiré!

No vullau darm'e guerré:
que'n dia que jo ho veuré
trobarán lo meu cos fret.

—Lo claveller es per vos,
la jove li respondia,
en dia que d'altri fos
ne perdria ses olòs
y ses fulles secaria.

Y lo bergantell garrit
ab més amor s'abrasava.
Y com se feya de nit
a regal clavellé anava
cada vespre amb més delit.

Vengé qu'un galant senyor
va veure aquell claveller,
y enamorat de s'olor
volgué que fos la millor
joya de tot son verger.

Y la jove enamorada,
lo seu coret malmenant,
escolta'l senyor galant,
y consenti a ser robada
a lo qui l'amava tant.

Y lo clavaller pol t,
trasplantat a l'estern lloch
y d'altra terra nodrit,
ses olors perdé a poch poch
y quedá groch y panceit.

Y baix d'aquella finestra,
aont pompos era nat
lo claveller tan regat,
hi varen trobar un vespre
lo cos fret de s'estimat.

Ay amor ay amor mia!
¡si'm donau guerrer a mi,
claveller de galania,
jo tendré la malaltia
de que l'altre 's va morir!

Cançonetes voleu vos,
cançonetes ja teniu;
l'amor me té tan catiu,
que sols per agradarvos.
de mort toraria viu!

— TOMÀS FORTEZA

Alcoholisme

No està malament que tot un paper anot anarquista com «El Rayo» parli de coses bones a vegades, com parla dissapte passat de s'alcoholisme, de sa borratxera com a calamitat d'ets obrers espanyols.

Pero això s'ha de fer constar an es costat de s'article de «El Rayo»: que qui beu, qui s'engata, qui fa més consum d'alcool dins el seu cosset es sa camada des nostros socialistes, sindicalistes, anarquistes i demés istes de sa Revolució que pretenen civilisar-mos.

Tota aquesta camada es da fet sa més entusiasta alcoólista: i com s'alcoholisme i sa tuberculosi o tisis pulmonar solen anar plegades; *ergo*, no es estrany que dins sa classe obrera hihaja tants de morts tisics, tantes famílies tisiques, tantes fies i fions, que, pes pecats de sos pares, venen an el mon per morir, i no més que per morir, víctimes de s'alcool.

Un metge francès, an es seu llibret de notes, fruit de llargues pràctiques a un hospital, tenia escrites les següents notícies:

«En Fulano, carreter, 48 anys, tisic a ses derreretes. Guanya 5 francs diaris i gasta per menjar 1'80 francs, i per beure 1'80 fr., i se té ell per model de sobriedat.

«En Mengano, jornaler, 24 anys, tisic an es segón grau, guanya 4'50 francs; gasta 2 francs per manjar i 1.80 per beure. I això de gastar tant per beure com per menjar, es una desgracia general. Quant dins sa màquina humana només ve a representar es carbó es pa, sa carn, ses llengums!»

—Idó? —¿Qué bufes?

I que'm diguen ara tants de socialistes i anarquistes i sindicalistes, puritans i models d'homos, com s'avaneixen ells d'esser-ho?

A Inglaterra, es 55 per 100 des fús de pares alcoolisats qui moren cada any, que son fús de famílies mòrigades, sòbries, o fús de sindicalistes o socialistots, que no tenen més llei que satisfet es seus caprichos i passions?

En tot lo mon ¿de quison fús tants de anormals, tants de contrafets, tants de dements, tants de beneits? —No son la major part fús de pares viciosos i perduts i alecoolisats? I ets alcoolisats i es viciosos que es públic i notori que hu son casi tots es socialistots i anarquistots, que volen regenerar-ho tot? —Per ventura no son ells mateixos qui se queixen amargament de aquesta calamitat que pesa demunt sa classe obrera, viuïda, alcoolisada?

Echorabona que vulguen llevar-se de demunt aquest vici tan deshonros. Pero apesar de ses seues protestes, poques, aïslades i sensa gaire èco entre ells, la generalitat de ets socialistes, sindicalistes, anarquistes, es preccisament sa més empenyada en no corregir se, en conservar aquest estigma.

Trista herencia de gent que no vol admetre cap principi de moralitat.

Secció local

Aquest any passat a sa nostra ciutat de Manacor son nats:

Nins	186
Nines	175
	361

Son morts	
Homes	79
Dones	99
Nins	33
Nines	24
	235

Vaja, idó, no haurá estat dolent per tot aqueix ditxós any, puis Manacor ha guanyat 135 fisi, com qui no diu res. Això es lo que s'es mestre, augmentar de cada dia i anar sempre en creixensa. Sobre tot: que tots aqueis al-lotons sien bons cristians, que ja en tenim massa de xerecs i que tots aqueis morts los vegem an el cel. Així sia.

El Conseil municipal se va quedar format, es primer dia d'any, en sa forma sigüent:

Bal·le de R. O., D. Juan Servera i Camps.	
Tinent primer D. Monserrat Truyols i Pont.	
« segon D. Sebastià Perelló i Trias.	
« tercer D. Bernat Cabrer i Benàssar.	
« quart D. Miquel Febrer i Juan.	
Síndics. D. Francesc Gomila Valls, i	
« D. Llorenç Caldentey i Riera.	

Ses Coranta-Hores del Cor de Jesús que hi va haver diumenge, dilluns i dimarts passat, a La Puresa, han resultat molt solemnes, i concorregudes.

Es dia dels Reis, as cap vespre, a la Parroquia, es va fer sa adoració del Minyonet Jesús, p'els nins i nines, que van a sa Doctrina Cristiana. N'hi va haver molts; i a tots els donà el Rt. Sr. Rector una neula, amb lo qual los va fer molt contents.

Molt agrada a la gent, sa funció que donaren es dia dels Reis, a vespre, ets al-lots des Col·legi de St. Tomàs d'Aquí. Tots en sortiren molt satisfets, després de aplaudir ets actes amb forces mansbelletes.

Dimegues, se va començar a la Parroquia sa solemne Novena del gloriós St. Antoni Abat, a on hi acudeix molta de gent. La predica el nostre amic Mn. Juan Aguiló.

El cel continua tancat, i sa saó per sembrar, falta per moltes parts de Mallorca; i si be a la Església se fan rogatives, la gent com que faga es desintéss; pareix que no mos faita res, però qui fa us de sa rao que Deu li ha concedida, s'espanta de lo que succeixia si no plou. Per sa nostra part, mos pareix que sa gent, i sobre tot es jovent nostre tan desinvolt, haurien de baixar es punt; que, si no plou, l'haurem de baixar per forga, per casic del Ciel.